

Inhoud

Inleiding 7

EERSTE LUIK

De rijke jongeling die zich bekeert 26

Jeugd in Assisi 27

Gevangenschap in Perugia 32

Stem in Spoleto 36

Toon mij uw gezicht 42

San Damiano 45

Breuk met de vader 54

Portiuncula 58

TWEEDE LUIK

Hoe Franciscus Gods schepping omhelst en
ordestichter wordt 64

Visioen in Poggio Bustone 64

Clara 70

Bevagna en Gubbio 76

Regel in Fonte Colombo	83
Subiaco	86
Benedictus en Franciscus	91
Greccio	92

DERDE LUIK

Gestigmatiseerd en lijdend – al bij zijn leven heilig beschouwd 100

Leegheid	100
Stigmatisering in Alverna	106
Zonnelied	113
Oogoperatie in Fonte Colombo	116
Sterven in Portiuncula	118
Verering en nalatenschap	122

Kaart Umbrië 125

Verantwoording 126

Noten 127

Inleiding

I

Dezer dagen, een half jaar na de filmopnamen ten behoeve van de driedelige serie over Franciscus van Assisi, toen we hem hebben gevolgd in zijn voetsporen, ben ik teruggekeerd naar Assisi en heb ik twee uren door de stad geworven. Toen was het herfst, november 2013, nu vordert de zomer, juni 2014.

Van nature trekken franciscanen als eigen roeping mij niet aan. Al wat meer dominicanen, meer nog jezuïeten, allereerst benedictijnen.

In Umbrië evenwel tref ik iets aan van hetgeen herinnert aan het aardse paradijs en wellicht heenwijst naar het hemelse paradijs – reden daarheen telkens terug te keren. Daar zijn geboren zowel Benedictus in Norcia, vader van de westerse monniken en patroon van het vermoeide Europa, als Franciscus in Assisi, broeder van de broeders en gevierd patroon van *la bella Italia*. Beiden hebben met elkaar meer van doen dan met hetgeen hen scheidt. Franciscus heeft steeds de bescherming van de benedictijnen genoten en Benedictus bleef voor hem een voorbeeld van het innerlijke gebed.

Op vergelijkbare wijze zet paus Franciscus de lijn van paus Bene-

Assisi. Antoine Bodar tijdens de opnamen voor de RKK-televisieserie.

dictus voort en zijn beiden meer met elkaar in overeenstemming dan de wereld zich in menig opzicht verbeeldt. Pausen houden zich aan continuïteit van de door Christus bedoelde Kerk, zoals vooral heiligen als Benedictus en Franciscus elk op eigen wijze doen.

Trouw aan God in het mens geworden Woord, Jezus Christus, bindt hen samen. Trouw doet de Christus-gemeenschap voortgaan, naar Jezus' belofte (Mt 28,20) 'Ziet, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding der wereld.'

De televisieserie, waarvan dit bescheiden boek een vervolg is als begeleiding van de Franciscus-dvd, is mij gegund door de omroep RKK.

Uitgenodigd nam ik mij meteen voor zeker geen journalistiek, vlot en in het hijgen der tijden louter eigentijdse serie te maken, maar veeleer een rustig, zo mogelijk beschouwelijk en tot nadenken stemmend geheel te vervaardigen. Langzame televisie, zeggend, tegenwoordig bijna een ondeugd.

Wat wilde ik zelf en waartoe kreeg ik ook de kans? Ik wilde treden in de voetsporen van Franciscus – daar waar hij vooral in Umbrië had rondgetrokken. Ik wilde trachten her te beleven wat hij heeft beleefd. Dat kan natuurlijk niet. Maar het kwam mij voor dat het pogen daartoe toch enigszins zou kunnen lukken.

11

In mijn terugkeer naar Umbrië nu en vooral op mijn wandeling door Assisi beseftte ik eens te meer het voortgaan van de Kerk, het voortgaan van de zoekenden naar de heelwording en de heiligheid in Christus. Bij de filmopnamen kende Franciscus' geboorte-oord mate van verlatenheid, nu is de kleine stad overstroomd door pelgrims en meer nog door toeristen, niet minder kinderen van God.

Wat wekt het telkens reizen naar Umbrië en het aandoen van steden als Norcia en Assisi en andere als Spoleto en Perugia bij mij op? Heimwee. Verlangen naar God die zich toont in de bergen en dalen, de ruigheid van het landschap, de stadjes in monochromie. Ik denk natuurlijk alle toegevoegde lelijkheid weg zoals van

Spoleto. Op de achtergrond de 14e-eeuwse Torenbrug, gebouwd op het fundament van een Romeins aquaduct.

de te breed aangelegde benzinestations met schreeuwreclames en de bijna overal gelijke lelijkheid in stadsuitbreiding waarin Italianen geenszins onderdoen voor andere Europeanen die wat schoonheid aangaat evenzeer de weg kwijt zijn.

Mijn oogmerk was even veeleisend als nagenoeg onmogelijk: Franciscus terugvinden in zijn tijd, in zijn beleving van God, in zijn roeping, in zijn bekering.

Voor zover ik hem heb teruggevonden, denk ik nu anders over hem dan voorheen? Ik heb hem wat dieper leren kennen. Ik heb meer begrepen van zijn betrokkenheid op God, zijn directe verbinding met Christus, zijn leven als bidden. Andere zijden van Franciscus zijn mij even vreemd gebleven als voorheen, zoals het nooit inkijken van een boek en de autoritaire strengheid jegens zijn broeders.

En de aanleiding tot de Franciscus-serie op televisie?

II

Op 13 maart 2013 maakt de op die dag gekozen paus, de Argentijn Jorge Bergoglio, zijn naam als bisschop van Rome en als opperherder van de wereldwijde Moederkerk bekend. Hij heet voortaan Franciscus.

Elke pauselijke naam behelst een programma – hier die van de levensroeping van Franciscus van Assisi, de tot God bekeerde, de deemoedige die zich zelf aldus kleiner heeft gemaakt opdat God groter zou zijn – naar een woord van Joannes de Doper (cf. Jo